

P&C en grip op gemeentefinanciën

Even voorstellen...

- Erwin Christiaans
- Woonachtig in Schaijk
- Accounting Universiteit van Tilburg
- Sinds 2009 diverse financiële functies bij decentrale overheden
 - Momenteel: Concerncontroller Gemeente Heumen en financieel adviseur Provincie Noord-Brabant
- Sinds 2017 docent

Doel en inhoud van de training

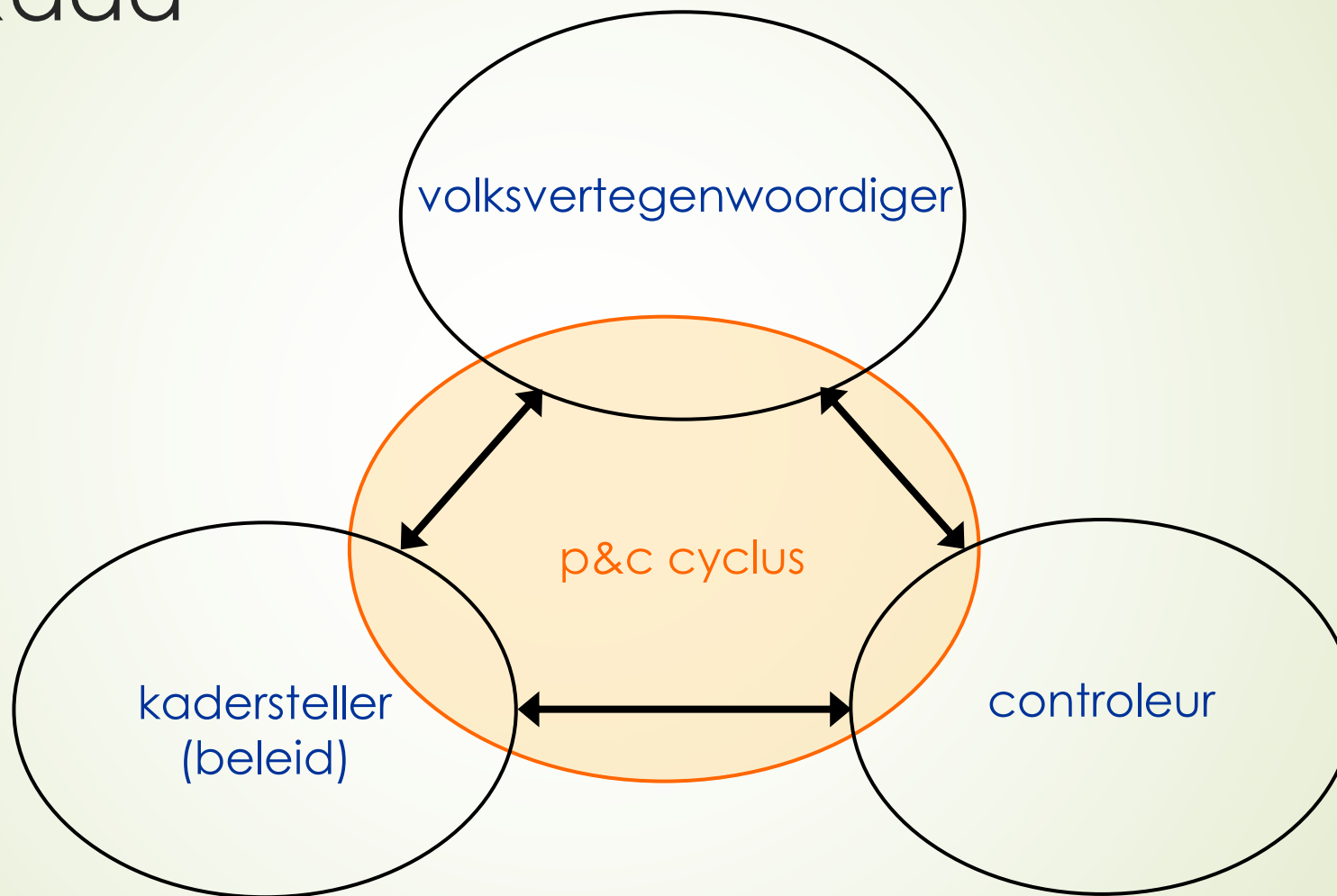
- Raadsleden inzicht en overzicht te geven in de gemeentelijke financiën, zodat zij hun rol binnen de Planning- & Controlcyclus effectief kunnen vervullen.
- Inhoud van de training
 - 1. De rol van de gemeenteraad in de P&C cyclus
 - 2. Special: Jaarstukken 2025
 - 3. Aandachtspunten voorjaarsnota 2026
 - 4. Inkomsten en uitgaven: Sturingsruimte van de raad

Lezen en duiden van stukken uit de Planning & Controlcyclus
Cursusmateriaal wordt na de training verstrekt

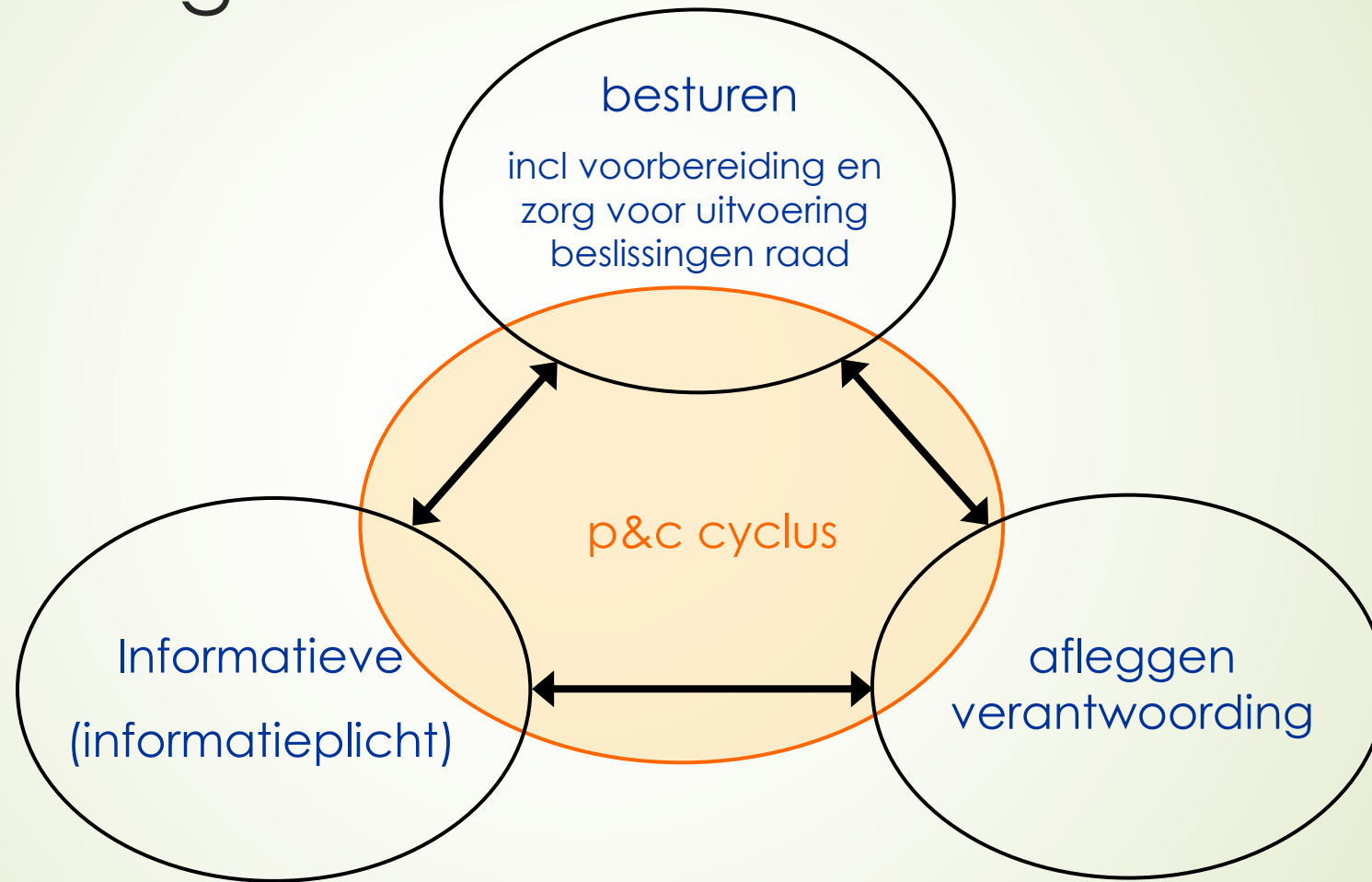

1 De gemeenteraad in de P&C cyclus

Raad

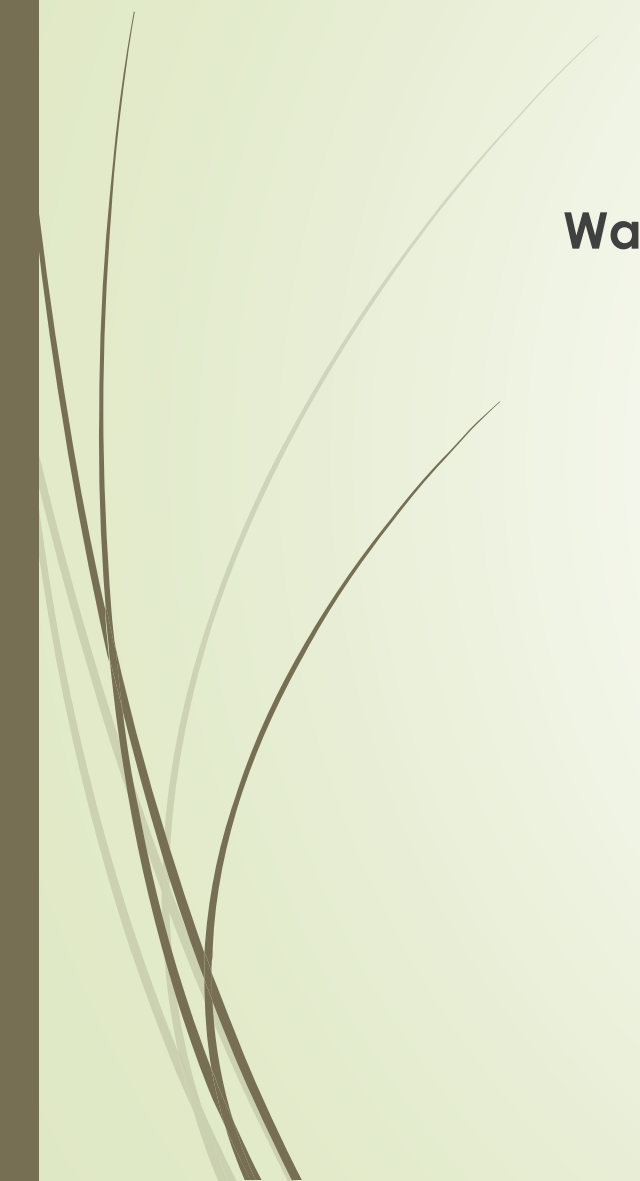
College B&W

De Planning & Control cyclus

- Voortschrijdend samenhangend besluitvormingsproces gericht op het bepalen en uitvoeren van beleidsdoelen
- Beleid vaststellen en de uitvoering beheersen
- P: Plannen → Kadernota en Programmabegroting
- C: Control → Bestuursrapportage(s) (tussentijds) en Jaarstukken (na afloop van het jaar)
- Het kloppende hart voor de bestuurlijke verantwoording en bijstelling van de ambities van de gemeente

Wat kan worden aangemerkt als de start van de Planning & Controlcyclus?

Van verkiezingen naar een begroting

➤ **verkiezingen → beleidsontwikkeling → voorjaarsnota → Programmabegroting**

Politiek
richting

Richting geven aan beleid en geld

Autorisatie van de
ambities en de euro's

Kaderstellend proces

planning en controlcyclus - beleidscyclus

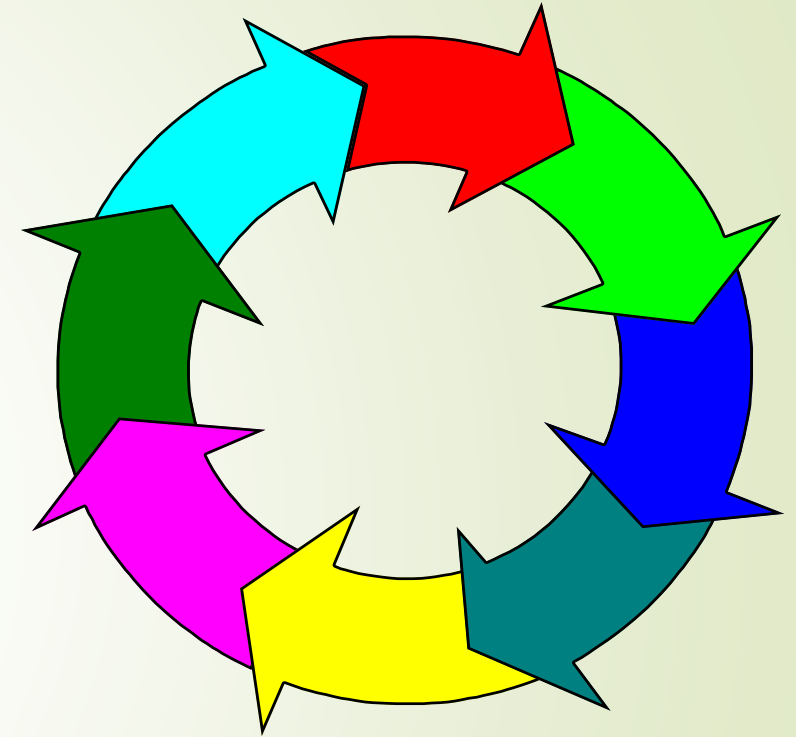
Bestuurlijke P&C-cyclus

- Bestuurlijk en meerjarig
 - Coalitieakkoord
 - Collegewerkprogramma
 - Meerjarenraming (voortschrijdend)
- Planning en control
 - planning
 - bijsturing
 - control

Voorjaarsnota + Programmabegroting

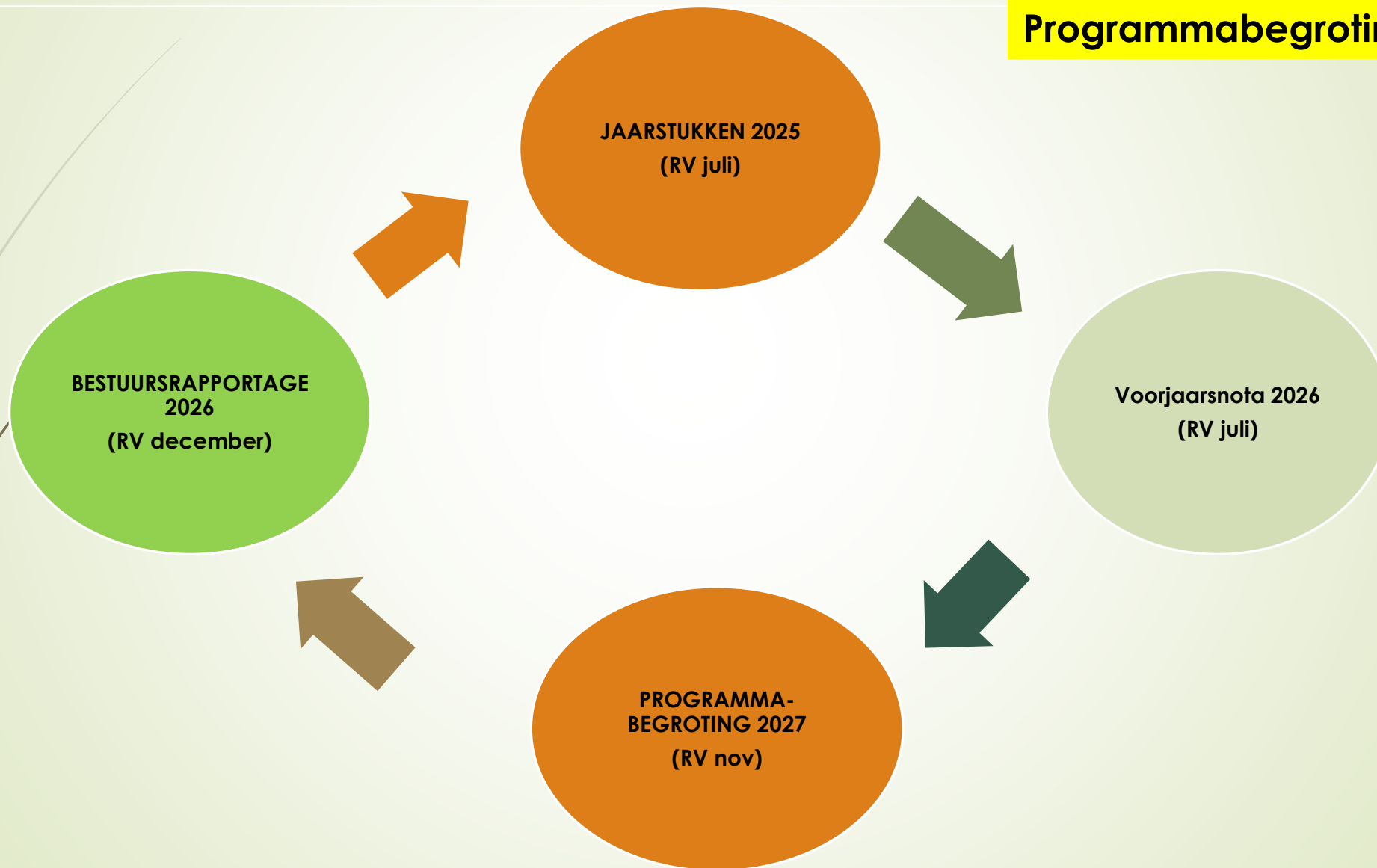
Tussentijdse bestuursrapportage -> beleid en financiën bijsturen

Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening)

P&C-cyclus: jaar 2026

Deadlines:
Jaarstukken < 15-7
Programmabegroting < 15-11

Jaar T-1 (2025)

**Voorjaarsnota 2025
(raad juli)**

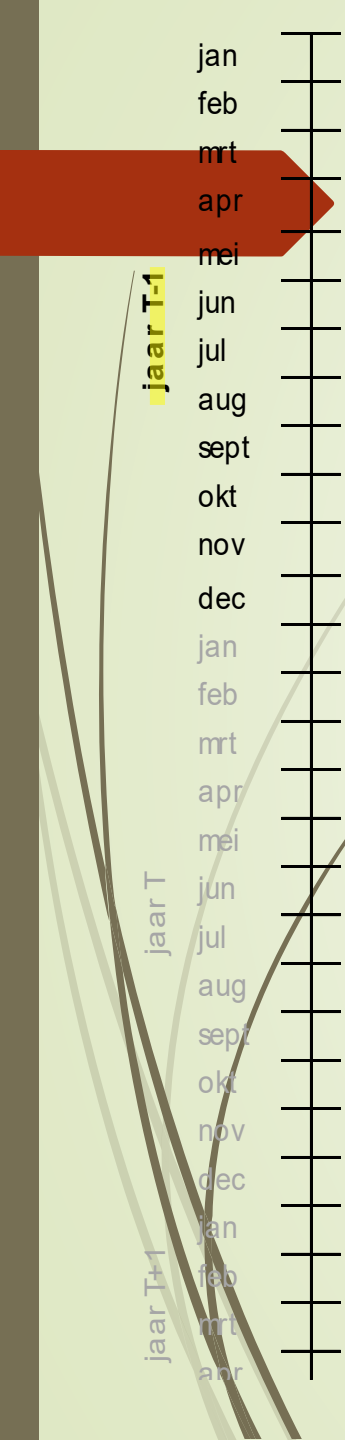
**Programmabegroting
(raad november)**

Voorjaarsnota 2025 + Programmabegroting 2026

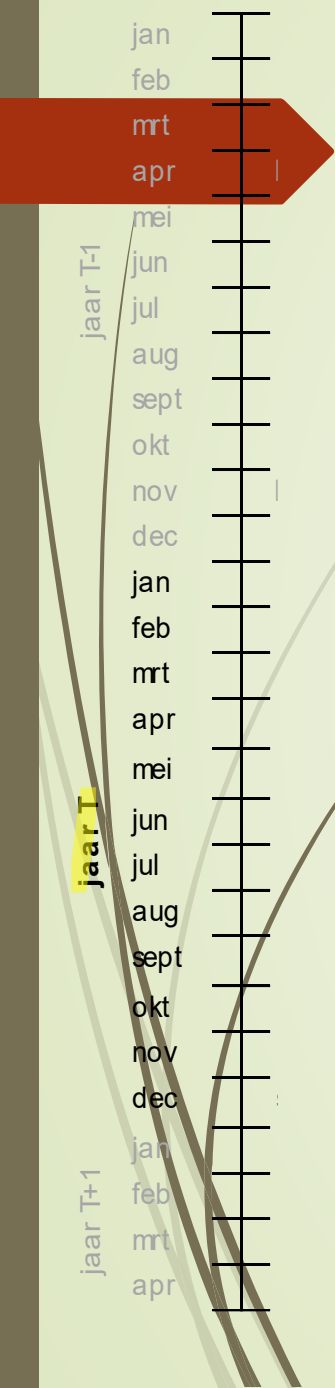
- Start P&C-cyclus
- Kaderstellend voor komende jaar/jaren
- Input via voorjaarsnota, in de begroting nader uitgewerkt

De Voorjaarsnota en Programmabegroting zijn opgesteld in 2025 en gaan over het jaar 2026 (e.v.)

*Dit zijn twee **p**lanningsdocumenten*

Jaar T (2026)

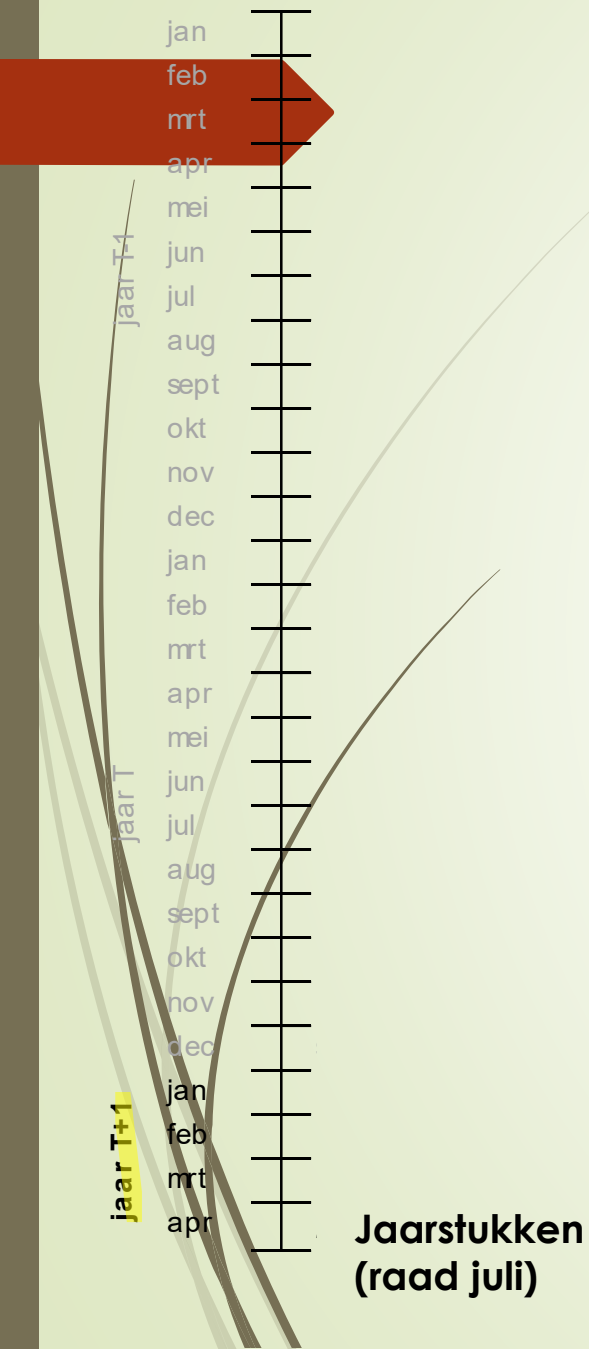
Rapportage voortgang huidige jaar

- Een rapportagemoment over het jaar 2026
- Verantwoording over beleidsdoelstellingen en de financiën (over het lopende jaar)
- Inhoudelijk bijstellingsmoment begroting
- Integrale verwerking in de begroting

*Deze tussenrapportage wordt opgesteld in 2026.
Dit is een controldocumenten (beheersen)*

**BESTUURSRAPPORTAGE
(raad december)**

Jaar T + 1 (2027)

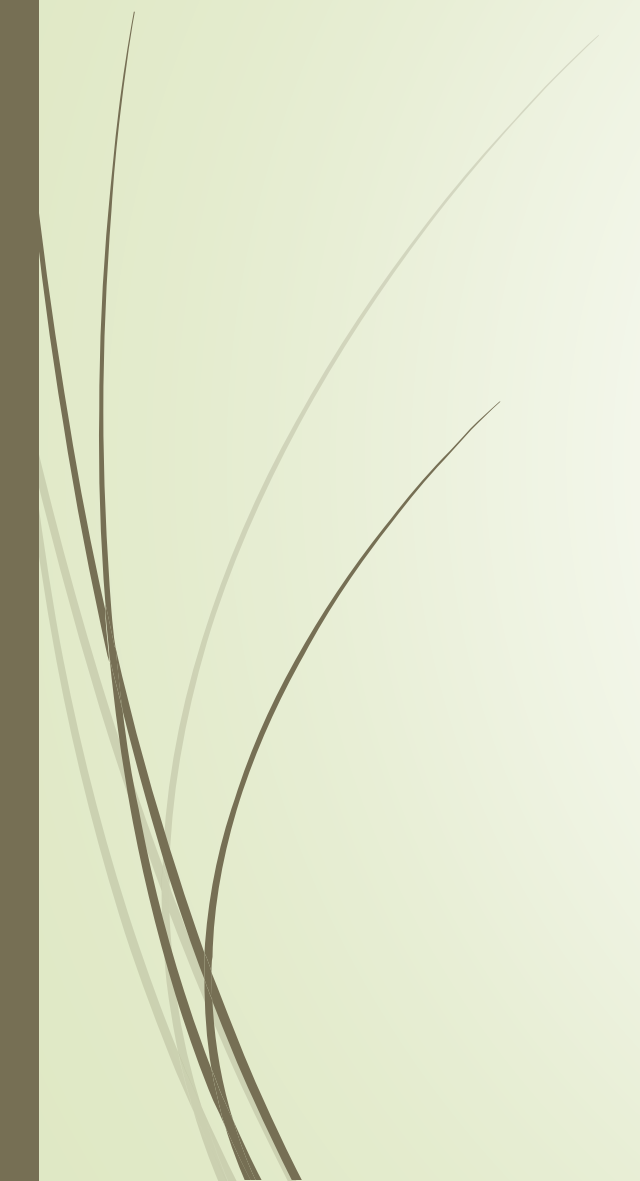

**Jaarstukken
(raad juli)**

Jaarstukken 2026: een terugblik op het vorige jaar

- Verantwoording over het afgelopen jaar

Deze jaarstukken worden opgesteld in 2027
*Dit is een **c**ontroldocument*

Een P&C-cyclus loopt over meerdere kalenderjaren!

Specifieke aandachtspunten P&C tav vergaderschema 2026

Grondbedrijf rapportage 2026

dinsdag 3 maart 2026	Aanbieden grondbedrijf rapportage 2026
dinsdag 31 maart 2026	Vaststelling grondbedrijf rapportage 2026

Jaarrekening 2025

dinsdag 9 juni 2026	Aanbieden jaarrekening 2025
donderdag 2 juli 2026	Vaststelling jaarrekening 2025

Voorjaarsnota 2026

dinsdag 9 juni 2026	Aanbieden voorjaarsnota 2026
dinsdag 16 juni 2026	Informeel bijeenkomst voorjaarsnota 2026 (19:30 uur)
donderdag 2 juli 2026	Vaststelling voorjaarsnota 2026

Begroting 2027

dinsdag 15 september 2026	Aanbieden begroting 2027
dinsdag 13 oktober 2026	Informeel bijeenkomst begroting 2027 (19:30 uur)
woensdag 4 november 2026	Vaststelling begroting 2027

Bestuursrapportage 2026

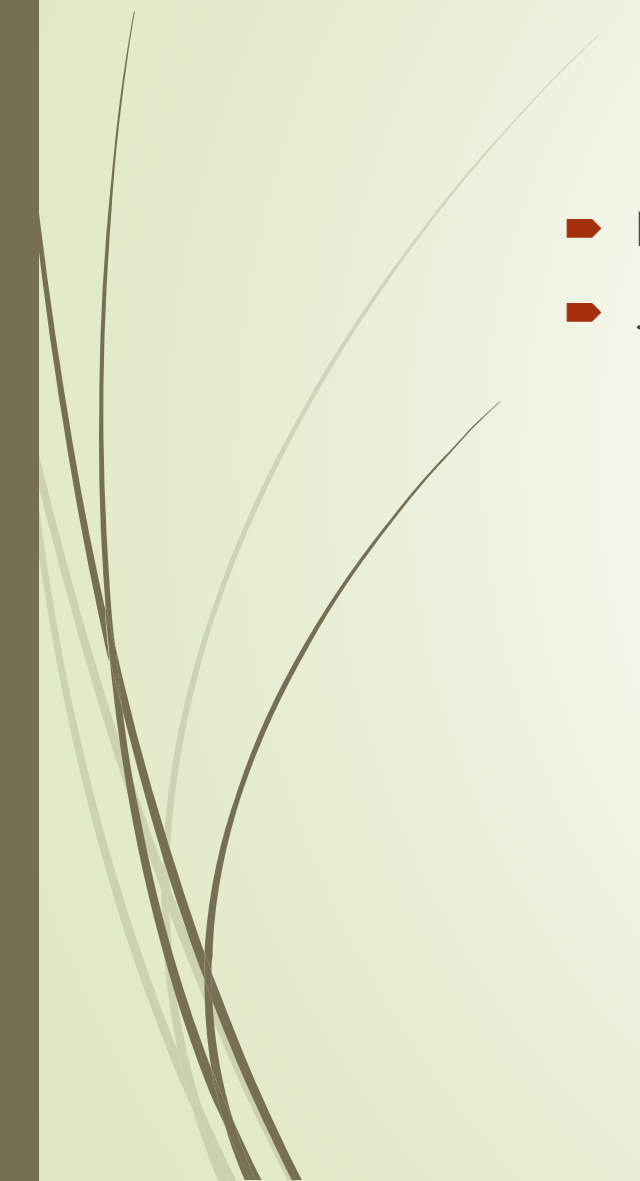
dinsdag 10 november 2026	Aanbieden bestuursrapportage 2026
donderdag 10 december 2026	Vaststelling bestuursrapportage 2026

Belasting- en legesverordeningen 2027 (OZB-Afval-Riool-Overige)

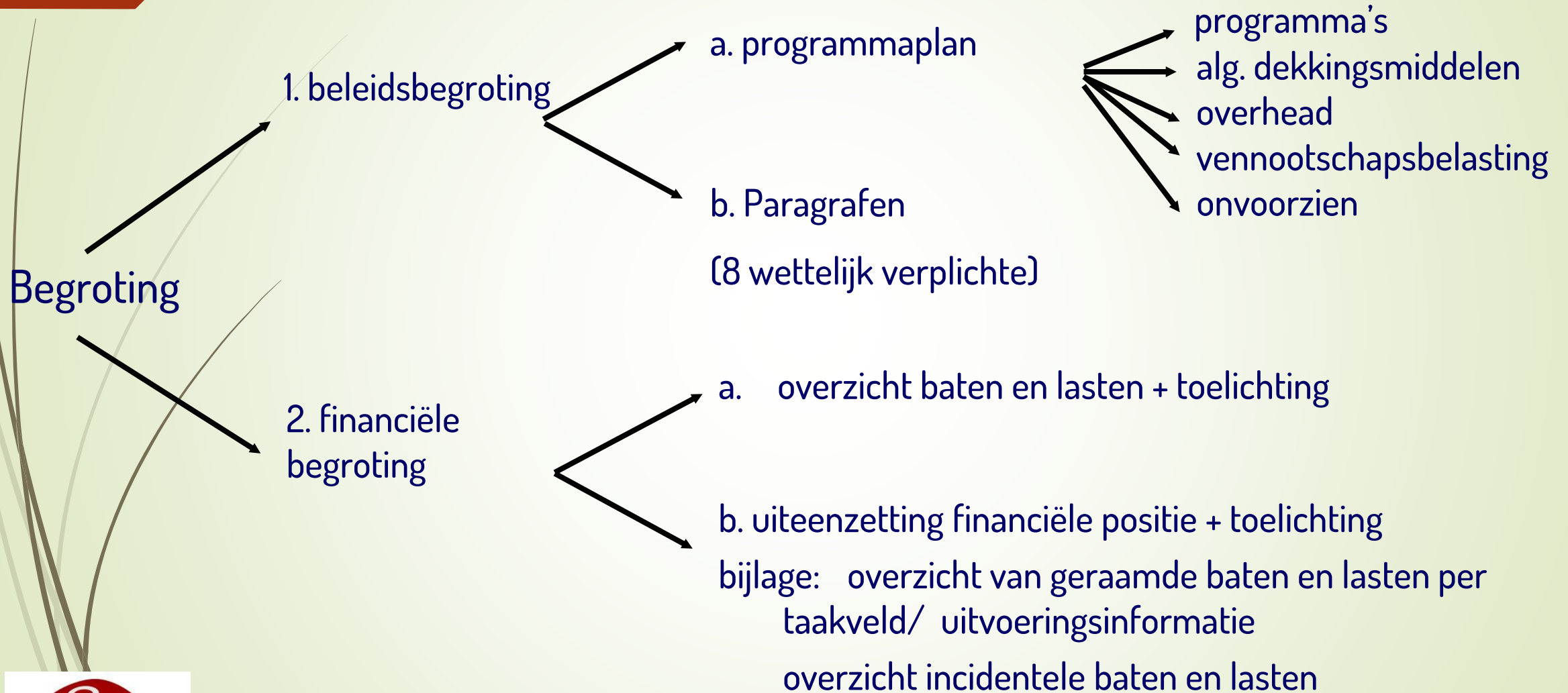
dinsdag 10 november 2026	Aanbieden belasting- en legesverordeningen 2027
donderdag 10 december 2026	Vaststelling belasting- en legesverordeningen 2027

Twée wettelijk verplichte documenten

- Programmabegroting
 - Jaarstukken
-

Begrotingsindeling volgens BBV

Leg de begroting en jaarstukken eens naast deze indeling

Identieke opzet

Begroting	Jaarstukken
1. Beleidsbegroting a. Programmaplan (drie W-vragen) b. Paragrafen (8 wettelijk verplichte paragrafen) 2. Financiële begroting a. Overzicht van baten en lasten in de begroting b. Uiteenzetting financiële positie	1. Jaarverslag a. Programmaverantwoording (drie H-vragen) b. Paragrafen (8 wettelijk verplichte paragrafen) 2. Jaarrekening a. Overzicht van baten en lasten in de rekening b. Balans
<u>Bijlage</u> • Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld • Overzicht incidentele lasten en baten	<u>Bijlage</u> • Overzicht van gerealiseerde baten en lasten per taakveld • Overzicht incidentele lasten en baten • Verantwoordingsinformatie specifieke uitkering (SISA)

- 1.1 Leeswijzer
- 1.2 Budgetcyclus
- 1.3 Functies van de begroting en jaar
- 1.4 Bestuurlijke procedure

Hoofdstuk 2 Van voorjaarsnota 2024 naar be

2.1	Inleiding	5
2.2	Financieel totaaloverzicht	6
2.3	P.M. posten	8
2.4	Overzicht investeringen	9
2.5	Reserves en voorzieningen	12
2.6	Baten en lasten programma's / taakvelden	13

Hoofdstuk 3 Programmaplan 14

3.1	Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	14
3.2	Programma B - Verkeer en vervoer	16
3.3	Programma C - Economie & VHROSV	17
3.4	Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	19
3.5	Programma E - Sociaal domein	21
3.6	Programma F - Volksgezondheid en milieu	23
3.7	Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2025 - 2028	25

Hoofdstuk 4 Paragrafen 26

4.1	Organisatieschema	26
4.1.1	Organisatiestructuur	26
4.2	Bedrijfsvoering	27
4.2.1	Algemeen	27
4.2.2	Personeelsbeleid	27
4.2.3	Samenwerking	29
4.2.4	Digitalisering en Informatiebeveiliging	29
4.2.5	Openbaarheidsparagraaf	29
4.3	Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	31
4.3.1	Inventarisatie van de risico's en het benodigd weerstandsvermogen	32
4.3.2	Belangrijkste financiële risico's excl. Grondbedrijf	33
4.3.3	Financiële risico's Grondbedrijf	37
4.3.4	Niet gekwantificeerde en overige risico's	37
4.3.5	Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen	42
4.3.6	Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief	43
4.3.7	Weerstandsvermogen/ capaciteit – conclusies	43
4.3.8	Kengetallen	45
4.3.8.1	Netto Schuldquote	45
4.3.8.2	Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46
4.3.8.3	Solvabiliteit	47
4.3.8.4	Grondexploitatie	48
4.3.8.5	Structurele exploitatieruimte	49
4.3.8.6	Belastingcapaciteit	50
4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	51
4.4.1	Wegen	51
4.4.2	Riolering / Water	51
4.4.3	Groen	52
4.4.4	Gebouwen	52
4.5	Financiering	53
4.5.1	Renterisiconorm	54
4.5.2	Kasgeldlimiet	54
4.5.3	Renteschema	55
4.6	Lokale heffingen	56
4.6.1	Onroerende zaakbelastingen	56
4.6.2	Afvalstoffenheffing	57
4.6.3	Rioolheffing	59
4.6.4	Toeristenbelasting	60
4.6.5	Grafrechten, begrafenisrechten	60
4.6.6	Bouwleges en overige vergoedingen	60
4.6.7	Kwijtscheldingsbeleid	61
4.6.8	Lastenontwikkeling	62
4.6.9	Totaaloverzicht kostendekkendheid leges	63
4.7	Verbonden partijen	64
4.8	Grondbeleid	72
4.8.1	Visie	72
4.8.2	Beleid inzake reserves en risico	73

Jaarstukken 2025

Jaarverslag

Deel 1 – Jaarverslag 2025

Voorwoord	2
1. Inleiding	2
2. Programmaverantwoording	3
2.1 Algemene verklaring	3
2.2 Programma A – Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	4
2.3 Programma B – Verkeer en vervoer	7
2.4 Programma C – Economie en VHROSV*	10
2.5 Programma D – Onderwijs & sport, cultuur en recreatie	14
2.6 Programma E – Sociaal domein	18
2.7 Programma F – Volksgezondheid en milieu	21
3. Paragrafen	24
3.1 Bestuur	24
3.2 Bedrijfsvoering	24
3.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing	30
3.4 Onderhoud kapitaalgoederen	45
3.5 Financiering	47
3.6 Lokale heffingen	50
3.7 Verbonden partijen	56
3.8 Grondbeleid	64
3.9 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)	68

Bijlage A – Beleidsindicatoren**1. beleidsbegroting**

a. programmaplan

b. Paragrafen

(8 wettelijk verplichte)

programma's

alg. dekkingsmiddelen

overhead

vennootschapsbelasting

onvoorzien

Programmabegroting 2025

Financiële begroting

Bijlagen:

- A. Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder
- B. Overzicht van reserves & voorzieningen
- C. Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
- D. Overzicht incidentele lasten en baten
- E. Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen
- F. Begrotingsgegevens EMU 2025
- G. Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2025 - 2028
- H. Staat van opgenomen geldleningen
- I. Beleidsindicatoren

2. financiële begroting

a. overzicht baten en lasten + toelichting

b. uiteenzetting financiële positie + toelichting

bijlage: overzicht van geraamde baten en lasten per
taakveld/ uitvoeringsinformatie
overzicht incidentele baten en lasten

Jaarstukken 2025

Jaarrekening

Deel 2 – Jaarrekening 2025

Inhoudsopgave

Deel 2 – Jaarrekening 2025

Hoofdstuk 1	Balans	2
Hoofdstuk 2	Overzicht van baten en lasten.....	4
Hoofdstuk 3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	6
Hoofdstuk 4	Toelichting op de balans	12
Hoofdstuk 5	Incidentele baten en lasten	19
Hoofdstuk 6	SiSa verantwoordingsinformatie	21
Hoofdstuk 7	Begrotingsrechtmatigheid	30
Hoofdstuk 8	Rechtmatigheidsverantwoording	32

Bijlagen

- A Overzicht verloop boekwaarde grondbedrijf
- B Overzicht reserves en voorzieningen
- C Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
- D Overzicht kredieten
- E Toelichting overzicht kredieten
- F Overzicht van langlopende geldleningen
- G Overzicht van (gewaarborgde) geldleningen en garantstellingen
- H Overzicht baten en lasten per taakveld
- I Overzicht taakveld / programma
- J EMU-saldo

2 Special: Jaarstukken 2025

2 Special: Jaarstukken 2025

**Jaarverslag 2025
Jaarrekening 2025**

**Gemeente Boekel
St. Agathaplein 2
5427 AB Boekel**

3 w-vragen en 3 h-vragen

kaders stellen
sturen op hoofdlijnen
autoriseren (niveau regelen)

beheersen uitvoering

(tussentijdse) rapportage =
bijsturing

controle uitoefenen

Programmaverantwoording BBV art. 25

Programmaverantwoording

- ▀ Verantwoording realisaties programma's

Per programma inzicht in:

- ▀ mate waarin de **doelstellingen** zijn gerealiseerd ten minste toegelicht aan de hand van de vastgestelde beleidsindicatoren
- ▀ wijze waarop is getracht de beoogde **maatschappelijke effecten** te bereiken
- ▀ **gerealiseerde baten en lasten**

en

- ▀ overzicht algemene dekkingsmiddelen
- ▀ de kosten van overhead
- ▀ bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting
- ▀ inzicht in gebruik bedrag voor onvoorzien

Getrouwheid

De bedragen in de jaarrekening moeten kloppen met de administratie en het BBV moet worden gevolgd.

- Wat betekent het begrip getrouwheid?
- Getrouwheid = de jaarrekening geeft een eerlijk en volledig beeld van de werkelijkheid.
- De cijfers moeten dus:
 - Juist zijn → er mogen geen fouten in staan.
 - Volledig zijn → er mag niets belangrijks ontbreken.
 - Duidelijk en begrijpelijk zijn → iedereen kan zien wat er is gebeurd,

Kort gezegd: De jaarrekening vertelt het financiële verhaal van de gemeente zoals het écht is gegaan.

Gevolg:

De raad kan met vertrouwen besluiten nemen.

De accountant kan een goedkeurende verklaring afgeven.

⚠ Let op: de accountant zegt niets over of het geld goed of efficiënt is besteed – dat gaat over doelmatigheid en doeltreffendheid, en valt buiten het oordeel over getrouwheid.

ACCOUNTANTSVERSLAG 2025

Gemeente Boekel

Resultaatbestemming Gemeente Boekel jaarrekening 2025 (RV)

Geadviseerd besluit

1. Vaststellen jaarverslag en jaarrekening 2025.
2. Het voordelig saldo ad € 3.081.000 toevoegen aan de algemene reserve.

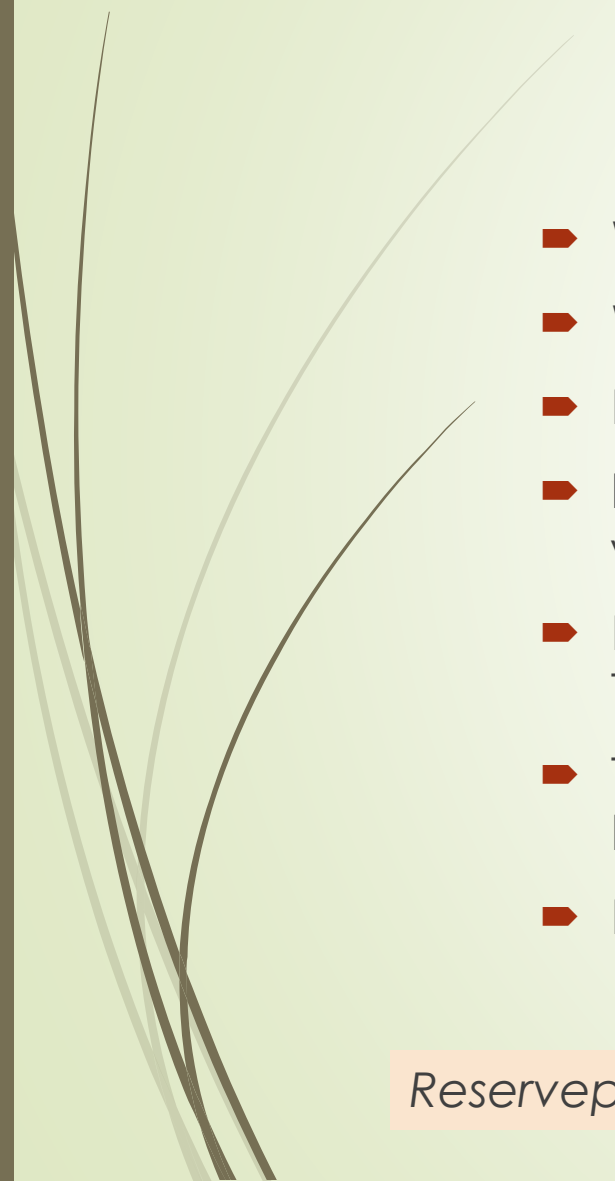
Bestuursrapportage 2025 – prognose = € 5.653.000

Jaarstukken 2025 – daadwerkelijk resultaat = € 3.081.000

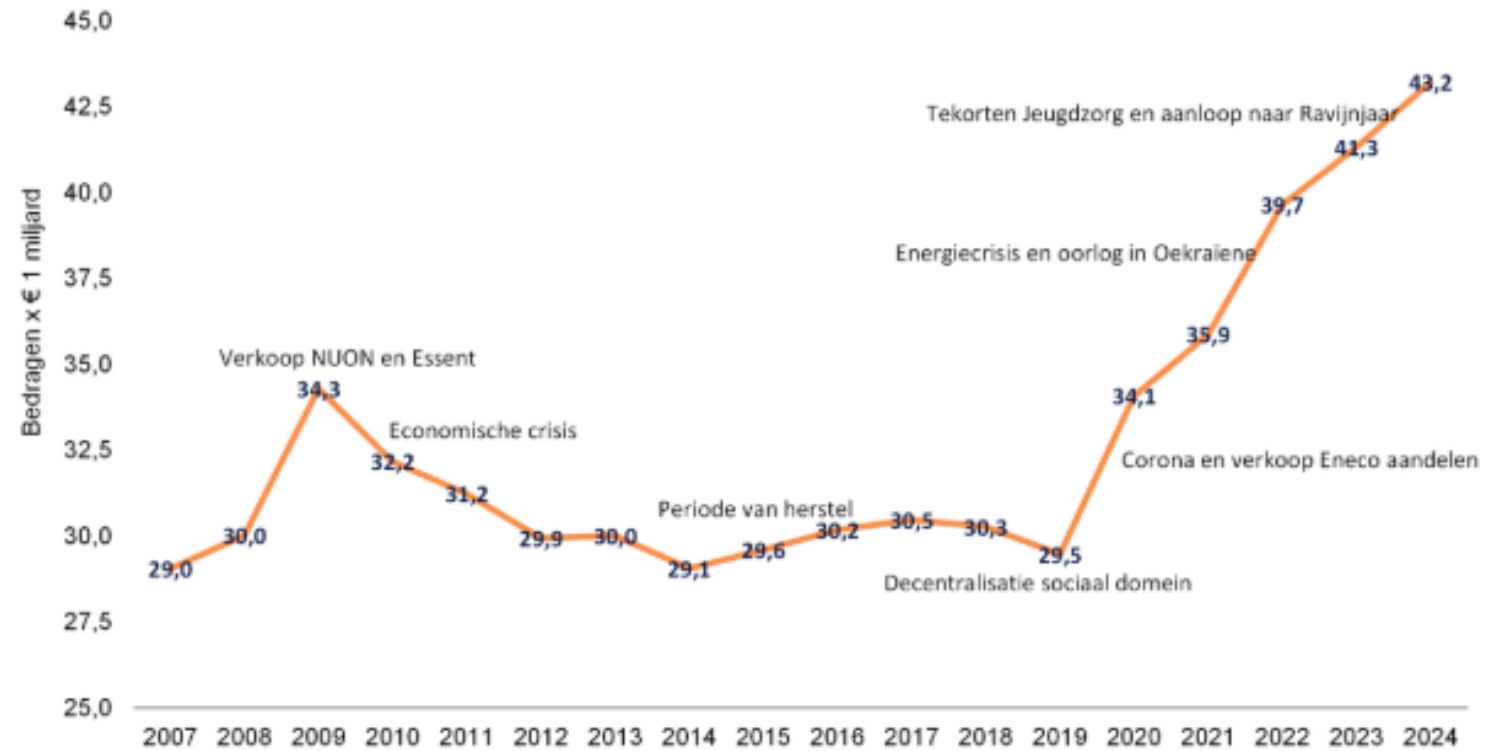
Het verschil tussen beiden wordt toegelicht in de jaarstukken 2025
Dus de begroting na wijziging wordt afgezet ten opzichte van de daadwerkelijk realisatie 2025

De gemeenteraad bepaalt wat er met het (positieve) jaarrekeningresultaat gebeurt.

1. Toevoegen aan de algemene reserve
2. Vormen van bestemmingsreserves
3. Gebruiken voor budgetoverhevelingen (van het voorgaande jaar naar het huidige jaar)

-
-
- Weerstandscapaciteit = buffer om tegenvallers op te vangen
 - Weerstandsvermogen = som van het risicobedrag dat de gemeente loopt.
 - Formule = Benodigd weerstandsvermogen / weerstandscapaciteit
 - In gemeenteland zijn de algemene reserves veruit het grootste deel van de weerstandscapaciteit
 - Beschikbare weerstandscapaciteit, die is vastgesteld op € 16,9 miljoen. Tevens zijn in deze paragraaf de relevante risico's benoemd.
 - Totale risicobedrag, waaraan de gemeente Boekel is blootgesteld, is bepaald op € 3,95 miljoen
 - Factor = 3,4

Ontwikkeling eigen vermogen Nederlandse gemeenten

Ontwikkelingen in het eigen vermogen

Landelijk

- Nederlandse gemeenten eind 2024 samen € 43 miljard aan eigen vermogen. Dat is circa € 2 miljard meer dan in 2023.
- Een groot deel van dit vermogen ligt vast voor toekomstige uitgaven, lopende investeringen en projecten, of voor het afdekken van kapitaallasten.
- Van het totale eigen vermogen bestaat € 11,5 miljard – zo'n kwart – uit de algemene reserve, het deel dat vrij(er) inzetbaar is.
- Die reserve fungeert als buffer tegen risico's, maar kan onder voorwaarden ook tijdelijk worden benut om begrotingstekorten op te vangen.
- Gemeenten met een hoog eigen vermogen kunnen tijd kopen om de begroting op orde te krijgen.
- Het hoge eigen vermogen binnen gemeenteland zorgt voor een solvabiliteit (eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen) van circa 40%.

Gemeente Boekel

- De gemeente Boekel heeft een vrije algemene reserve van € 18,9 (jaarrekening 2025). Daarvan is circa € 4 miljoen nodig (op termijn) als buffer tegen risico's en is er een ondergrens van € 2 miljoen vastgesteld.
- De gemeente Boekel heeft een solvabiliteit van 55%.
- De gemeente heeft daarom de mogelijkheid om de algemene reserve in te zetten voor de begroting.

Categorie	Inwonersaantal	Solvabiliteitsratio
> 100.000	6.876.844	37
> 50.000 - 100.000	4.416.770	37
> 25.000 - 50.000	4.788.030	42
< 25.000	1.962.383	41
Totaal	18.044.027	40

(bedragen x € 1.000,-)

PASSIVA

31-12-2025

31-12-2024

Vaste passiva

Eigen vermogen

26.325

22.428

- Algemene reserve

21.881

16.840

- Bestemmingsreserves;

- voor egalisatie van tarieven

0

0

- overige bestemmingsreserves

1.362

547

- Gerealiseerd resultaat

3.081

5.041

Pauze

3 Aandachtspunten
Voorjaarsnota
2026/Programma-
begroting 2027

Aandachtspunten raad voorjaarsnota

- Instrumenten: moties en amendementen
- Waar stuurt de raad op?
- Invloed van de raad
- Structureel versus incidenteel
- Provinciaal toezicht

Moties en amendementen

- Een amendement is een formele wijziging van een voorgesteld raadsbesluit. Als het amendement wordt aangenomen, wordt het oorspronkelijke besluit aangepast en moet het gewijzigde besluit worden uitgevoerd.
 - **Let op de financiële dekking van een amendement!**
- Een motie is een uitspraak of verzoek van de gemeenteraad aan het college van burgemeester en wethouders. Bijvoorbeeld: een motie kan het college verzoeken om te onderzoeken of er alternatieve manieren zijn om de economie te versterken, die mogelijk effectiever zijn binnen hetzelfde budget

Waar stuurt de raad op?

De raad stuurt meestal niet op afzonderlijke facturen of kleine budgetten.

De raad stuurt op ambities, prioriteiten, tempo en financiële ruimte

WAT – WANNEER – HOEVEEL GELD

Invloed van de raad

- Ambitieniveau (wat willen we bereiken?)
- Prioriteiten in nieuw beleid (wat doen we wel en niet?)
- Fasering van investeringen (nu uitvoeren of later? Realiteitsgehalte van de hoge investeringspieken?)
- Hoogte van lokale heffingen(OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en kostdekkendheid leges)
- Onderhoudsniveaus openbare ruimte (beeldkwaliteit wegen, groen, gebouwen)
- Tempo van uitvoering (versnellen, uitstellen, temporiseren)
- Inzet van reserves
- Mate van financiële buffers (weerstandsvermogen / algemene reserve)
- Zienswijzen op gemeenschappelijke regelingen

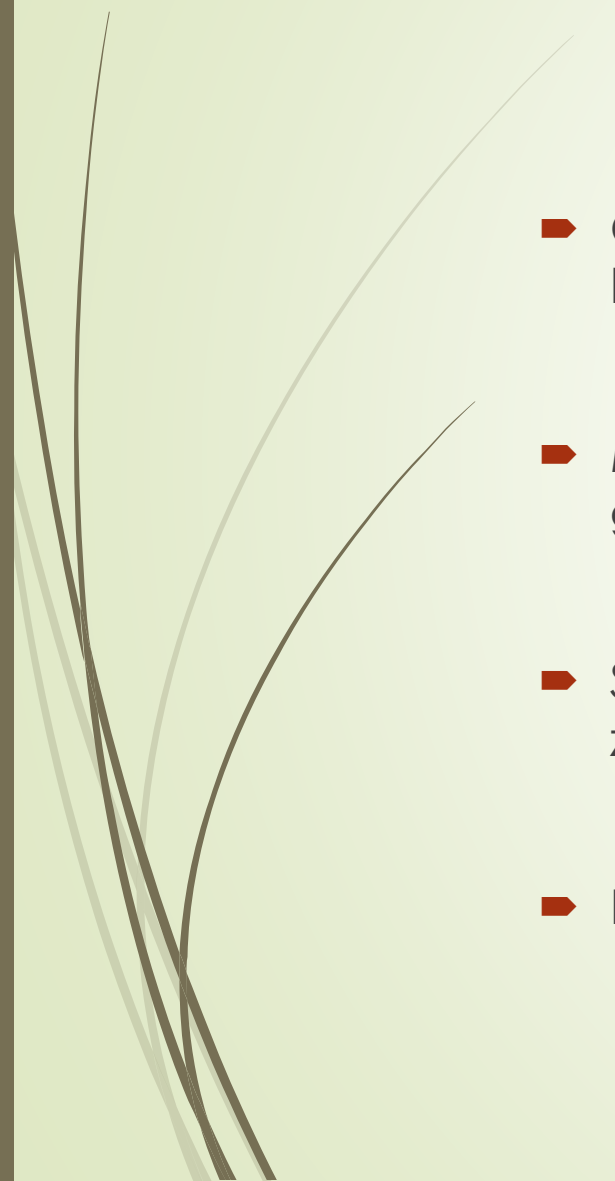

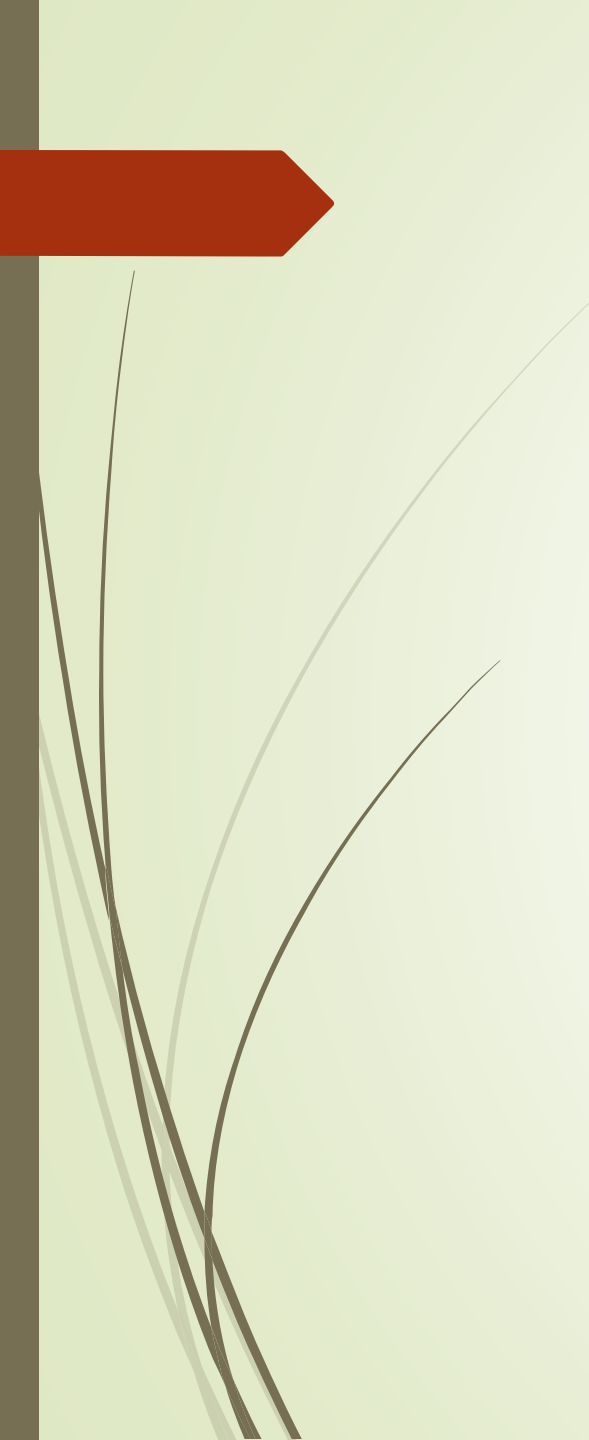
Structureel of incidenteel?

- In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting.
- **Structurele lasten en baten zijn dus de regel**
- Incidentele lasten en baten zijn de uitzondering
- Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken die het karakter van tijdelijkheid en hebben een eindig doel.

Belangrijke afwegingen

- Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel.
 - Uitgangspunt = structureel
 - Uitzondering = incidenteel
- In de begroting / jaarstukken = overzicht van de incidentele baten en lasten
 - Dit verplichte (meerjarige) overzicht speelt een rol bij het vast kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht.
- Het is van belang dat het overzicht van incidentele baten en lasten betrokken wordt bij het presenteren van het structureel begrotingssaldo.

-
-
- Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet de raad erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.
 - Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten
 - Structurele lasten en baten zijn dus de regel, incidentele lasten en baten zijn de uitzondering.
 - De uitzonderingen worden in beeld gebracht en toegelicht.

Preventief toezicht

Gedeputeerde Staten moet de financiële situatie van een gemeente als zwak beoordelen, en preventief toezicht instellen als:

- de begroting naar hun oordeel niet in structureel en reëel evenwicht is en
- de meerjarenraming te weinig laat zien dat een gezond evenwicht mogelijk is.

Bij preventief toezicht moeten GS de begroting eerst goedkeuren, voordat de gemeente met de uitvoering kan beginnen.

Gedeputeerde Staten kunnen preventief toezicht instellen als

- de begroting of de jaarstukken te laat zijn ingezonden.

Repressief toezicht

Repressief toezicht betekent dat de gemeente haar vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen kan uitvoeren, zonder dat de Provincie dat vooraf moet goedkeuren. Het is de lichtste vorm van toezicht. Soms zullen Gedeputeerde Staten hierbij wel voorwaarden stellen.

Landelijk beeld

- In 2026 staat geen enkele gemeente onder preventief toezicht vanwege de financiële positie.
- Wel staan er drie gemeenten onder preventief toezicht vanwege een herindeling op grond van de Wet algemene herindeling (ARHI).
 - Dat zijn Wijdmeren, Best en Oirschot.

4 Opbrengsten en kosten

*Sturingsruimte
van de raad*

Inkomsten

RIJKSOVERHEID 24.873.000

LOKALE HEFFINGEN 7.103.000

- Onroerende zaakbelasting 3.475.000
- Rioolheffing 1.467.000
- Afvalstoffenheffing 1.068.000
- Toeristenbelasting 40.000
- Lijkbezorgingsrechten 98.000
- Leges:
Algemene dienstverlening 391.000
- Leges:
Dienstverlening vallend onder
de fysieke leefomgeving 210.000
- Leges:
Dienstverlening vallend onder
de Europese dienstenrichtlijn 4.000

ANDERE INKOMSTEN 24.355.000

- Verkoop van grond /
ontvangst grondexploitatie 5.177.000
- Verhuur / (erf)pacht /
gebruiksvergoedingen -
accommodaties 279.000
- Mutatie boekwaarde -
grondexploitatie 16.737.000
- Overige inkomsten 2.162.000

Totaal inkomsten: **€55.981.000**

➤ Rijksoverheid 24,9 miljoen

➤ Afhankelijkheid van rijksoverheid =
 $((24,9/56) \times 100\%) = 44\%$

➤ Grootste deel = Gemeentefonds *
Algemene uitkering,
* * Decentralisatie- en integratie-
uitkeringen

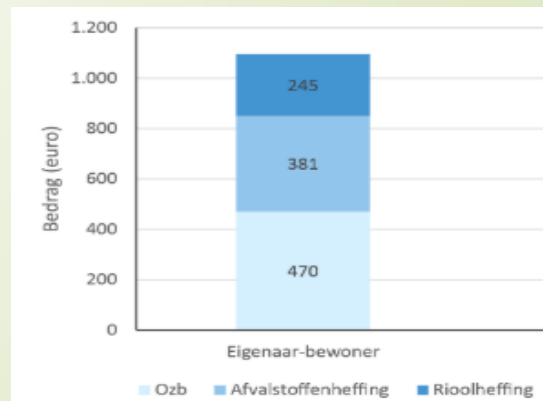
➤ Specifieke uitkeringen (SPUK/SiSa)
van individuele ministeries

Gemiddelde woningwaarde NL = 555.000 euro

Boekel = Woonlasten van een
meerpersoonshuishouden met eigen woning in
2026 gemiddeld 1.050 euro (OZB + afval + riool).

Plek 143 van 342 (van laag naar hoog)

Landelijk gemiddelde is 1.095 euro

➤ Afval en riool =
Gebonden heffingen

➤ Leges maximaal
kostendeckend

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2026 stand mei 2026
bedrijven	134,78
bew oonde oorden 1930	42,27
historische w oningen in bew oonde oorden 1930	79,48
bijstandsontvangers	5.136,70
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.038,58
éénpersoonshuishoudens	171,17
extra groei jongeren	766,20
extra groei leerlingen voortgezet onderw ijs	628,55
grote w oonkernen	75.166,66
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.954,86
inw oners	374,88
inw oners 75+ met drempel	1.362,20
inw oners w addengemeenten (<2500 inw oners)	269,09
inw oners w addengemeenten (>7500 inw oners)	47,34
inw oners w addengemeenten (2500 tot 7500 inw oners)	209,89
jongeren	587,17
kernen	115.260,83
laag opleidingsniveau met drempel	271,53
leerlingen (voortgezet) speciaal onderw ijs	528,66
leerlingen voortgezet onderw ijs	384,90
loonkostensubsidie	5.136,70
migratieachtergrond	386,29
landelijke centrumfunctie	45,41
lokale centrumfunctie	10,86
regionale centrumfunctie	159,55

oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40
omgevingsadressendichtheid	84,98
onderw ijsachterstand	150,84
oppervlak bebouw ing buitengebied	7.892,32
oppervlak bebouw ing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95
oppervlak bebouw ing w oonkern	6.807,82
oppervlak bebouw ing w oonkern bodemfactor w oonkern	10.743,51
oppervlak binnenw ater	126,10
oppervlak buitenw ater	39,89
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72
oppervlak land	39,00
ozb niet-w oningen eigenaren	-0,3145%
ozb niet-w oningen gebruikers	-0,2393%
ozb w oningen eigenaren	-0,0862%
vast bedrag	979.324,45
vast bedrag Amsterdam	4.175.269,15
verkiezingen Den Haag	3.825.382,00
vast bedrag Rotterdam	7.064.336,61
w oonruimten	11,55
w oonruimten bodemfactor w oonkern	52,99

Verevening

- Verschillen tussen gemeenten worden gedeeltelijk gladgestreken om een gelijk(er) speelveld te krijgen.
- Hoe meer woningwaarde je hebt als gemeente, hoe minder je uit het gemeentefonds krijgt.
- Op basis van dit tarief wordt elke gemeente negatief gecorrigeerd op de algemene uitkering, voor het deel waarvan 'het Rijk vindt' dat de gemeente dit zelf kan ophalen.
- Gemeenten met een hoge belastingcapaciteit ontvangen dus een lagere algemene uitkering, omdat zij geacht worden zelf meer belasting te kunnen heffen.
- Het gaat er dus om hoeveel een gemeente theoretisch zou kunnen heffen op basis van WOZ-waarden.
- Het rekentarief van de algemene uitkering (vorige sheet) is een generiek percentage dat het Rijk gebruikt voor elke gemeente.

Afgifte	Sisacode	Specifieke uitkering
FIN	FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021
BZK	BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen
BZK	BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid
OCW	OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)
IenW	IenW E120	Regeling specifieke uitkering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030
IenW	IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)
SZW	SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025
SZW	SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025
SZW	SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025
SZW	SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025
SZW	SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025
SZW	SZW G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2025
VWS	VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport
VWS	VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning
VWS	VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026
VWS	VWS H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)
Prov. Noord-Brabant	VRO J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren (SiSa tussen medeoverheden)
VRO	VRO J17	Realisatiestimulans
VRO	VRO J55	Aanpak energiearmoede
VRO	VRO J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties
KGG	KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
AenM	AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Voorjaarsnota: weinig financiële ruimte voor lokale ambities

Nieuwe lokale bestuurders vooral aangewezen op eigen begroting.

BMC 7 mei 2026

De Voorjaarsnota van het Rijk biedt weinig financiële ruimte om lokale ambities in te passen in de nieuwe collegeprogramma's. Nieuwe lokale bestuurders zijn in de inhoudelijke coalitieonderhandelingen dan ook vooral aangewezen op de eigen begroting, concludeert BMC'er Erwin Ormel vooruitlopend op de meicirculaire van het gemeentefonds. Lees zijn volledige analyse hieronder.

Meicirculaire 2026

BMC BMC
3w •

Artikel → Voorjaarsnota 2026 knijpt gemeentelijke ambities

De analyse van BMC'er [Erwin Ormel](#) is duidelijk: nieuwe lokale bestuurders zijn in de coalitieonderhandelingen vooral aangewezen op de eigen begroting.

Dit zijn de belangrijkste punten:

- **Forse bezuiniging op WMO:** De huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo verdwijnt per 1 januari 2029. De taakstellende besparing stijgt van € 435 miljoen naar maar liefst € **1 miljard** landelijk, wat neerkomt op een structurele bezuiniging van € 2 miljoen voor een gemiddelde gemeente van 40.000 inwoners.
- **Jeugdzorg blijft een probleem:** Er is geen oplossing voor de financiële problematiek in de jeugdzorg. De kosten voor jeugdzorg en wijkteams stijgen veel harder dan de inflatiecompensatie, en er is geen zicht op extra financiële compensatie van het Rijk.
- **Inflatiecompensatie beperkt inzetbaar:** De hogere inflatievergoeding voor 2026 (circa € 400.000 extra voor de gemiddelde gemeente) is waarschijnlijk nodig om de hogere inflatie te bekostigen en daardoor zeer beperkt inzetbaar voor nieuwe ambities.

Met deze uitdagingen, plus de tegenvaller rond het Btw-compensatiefonds en de grote opgaven in het fysieke domein (woningbouw, netcongestie, infrastructuur), moeten gemeenten nu strategische keuzes maken.

Ravijnjaar 2028 e.v.

Uitgaven

PROGRAMMA A Bestuur en ondersteuning & veiligheid 9.393.000

- Bestuursorganen
- Algemene kosten en huisvesting
- Bestuurlijke samenwerking
- Burgerzaken
- Veiligheidsregio en rampenbestrijding

PROGRAMMA B Verkeer en vervoer 1.364.000

- Wegenonderhoud
- Bermonderhoud
- Openbare verlichting

PROGRAMMA C Economie & VHROSV* 24.036.000

- Ruimtelijke ordening
- Bouwgrondexploitatie
- Economie en landbouw
- Overige uitgaven volkshuisvesting

*Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

PROGRAMMA D Onderwijs & sport, cultuur en recreatie 3.023.000

- Huisvesting van scholen
- Leerlingenvervoer
- Peuterspeelzalen
- Sport (accommodaties)
- Plantsoenen & openbaar groen
- Boecult

PROGRAMMA E Sociaal domein 13.309.000

- Gemeenschapshuizen
- Maatschappelijke dienstverlening (Wmo)
- Bijstand- en inkomensvoorziening
- Participatiewet (sociale werkvoorziening)
- Jeugdhulp

PROGRAMMA F Volksgezondheid en milieu 4.623.000

- GGD
- Rioldkosten
- Afvalkosten
- Begraafplaatsen

Totaal uitgaven: **€55.748.000**

Totaal inkomsten:
€55.981.000

Totaal uitgaven:
€55.748.000

Positief saldo:
€233.000

We hebben een
positief saldo van
€233.000

Gemeentelijke lasten in 2026
(voor een gemiddelde woning
van €435.000)

OZB 495
Rioolheffing 269
Afvalstofheffing 229
Totaal € 993

Groot deel van de begroting = vastgeklit

- Uitvoering van rijksbeleid (wettelijke taken)
- Beheerplannen openbare ruimte (wegen, gebouwen, groen, riolering, speeltoestellen)
- Regelingen sociaal domein
- Afschrijvingskosten en rentekosten
- Bijdragen aan de verbonden partijen (veiligheidsregio, GGD, werkvoorzieningschap, BSOB.)
- Personeelskosten (CAO's)

Einde training

- Vragen?
- Bedankt voor uw aandacht!
- De presentatie komt u tegemoet